

**WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY ŚRÓDROCZNE I ROCZNE Z GEOGRAFII
W KLASIE VII PUBLICZNEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 10 IM. HENRYKA SIENKIEWICZA W OPOLU
OPARTE NA PROGRAMIE NAUCZANIA GEOGRAFII W SZKOLE PODSTAWOWEJ – PLANETA NOWA
AUTORSTWA EWY MARII TUZ I BARBARY DZIEDZIC - dostosowano do nowej podstawy programowej**

Wymagania na poszczególne oceny / % opanowania wiadomości i umiejętności.				
I	II	III	IV	V
ocena dopuszczający /35% do 50%	ocena dostateczny / 51% do 69% (I+II)	ocena dobry / 70% do 79% (I+II+III)	ocena bardzo dobry / 80% do 90% (I+II+III+IV)	ocena celujący / 91% do 100% (I+II+III+IV+V)
1. Środowisko przyrodnicze Polski				
Uczeń: - wskazuje położenie Polski na mapie i podaje cechy jej położenia w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej - podaje całkowitą powierzchnię Polski - wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie, wymienia ich stolice - omawia i wskazuje na mapie przebieg granic Polski (w tym morskich wód wewnętrznych) - wymienia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski - wymienia ruchy górotwórcze, które zachodziły w Europie i w Polsce - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plejstocen, holocen, rzeźba polodowcowa (glacialna)</i> - wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski i wskazuje obszary występowania - wymienia górskie formy polodowcowe - wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie - wymienia krainy geograficzne w obrębie pasów posługując się mapą - wymienia i wskazuje na mapie najwyżej i najniżej położone miejsce w Polsce (nazwa i metry) - wymienia główne rodzaje skał i podaje przykłady - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ciśnienie</i>	Uczeń: - omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej - opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy - odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy - wskazuje miejsca będące skrajnymi punktami Polski - podaje z jakim państwem Polska ma najdłuższą granicę a z jakim najkrótszą - omawia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej obszaru Polski - omawia proces powstawania gór - wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce - omawia zlodowacenia na obszarze Polski, wskazuje na mapie przebieg granicy zlodowaceń - opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe i rozpoznaje je - wymienia największe krainy geograficzne Polski i wskazuje je na mapie - porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy - dokonuje podziału surowców mineralnych ze względu na ich wykorzystanie i podaje przykłady	Uczeń: - oblicza rozciągłość południkową oraz rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski - opisuje dzieje Ziemi - na podstawie tablicy stratygraficznej wymienia ery i okresy w dziejach Ziemi - wyjaśnia, jak powstał węgiel kamienny - opisuje cechy różnych typów genetycznych gór - opisuje góry fałdowe zrębowe i wulkaniczne w Polsce - przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata - charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski - omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski - opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej w Polsce - omawia warunki klimatyczne w Europie - charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce - omawia wpływ głównych mas powietrza na klimat i pogodę w Polsce - analizuje zróżnicowanie klimatyczne Polski na podstawie klimatogramów	Uczeń: - rozdziela konsekwencje położenia geograficznego oraz politycznego Polski - omawia na podstawie map geologicznych położenie obszaru Polski na tle struktur geologicznych Europy - charakteryzuje jednostki geologiczne Polski - wskazuje na mapach Europy i Polski obszary, na których występowały ruchy górotwórcze - przedstawia proces powstawania lodowców - wymienia różnice między krajobrazem powstałym w wyniku działalności lądolodu a krajobrazem utworzonym w wyniku działalności lodowca górskiego - wskazuje pasowość rzeźby terenu Polski - przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski - rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski - podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce i omawia ich znaczenie - opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające do Polski - opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce	Uczeń: - wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy - wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych i zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski - wskazuje na mapie krainy geograficzne Polski inne niż określone w wymaganiach na ocenę 3 - opisuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze - wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę - wyszukuje i prezentuje informacje z zakresu prognozowania pogody - ocenia znaczenie gospodarcze rzek i jezior w Polsce - wskazuje na mapie rzeki i jeziora Polski inne niż określone w wymaganiach koniecznych na ocenę 3 - omawia na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy obszarów zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce - omawia skutki zanieczyszczenia wód

<i>atmosferyczne, niż i wyż baryczny</i> •wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego •podaje nazwy mas powietrza napływających nad terytorium Polski •wymienia elementy klimatu •wyjaśnia znaczenie terminu <i>średnia dobową temperaturę powietrza</i> •wymienia czynniki, które warunkują różnicowanie temperatury powietrza i wielkość, określa przeważający kierunek wiatrów w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminów <i>przepływ, źródło, rzeka główna, dopływ, system rzeczny, dorzecze, zlewisko, ujście deltowe, ujście lejkowate</i> •wskazuje na mapie główne rzeki Polski oraz najgłębsze i największe jezioro Polski •wymienia typy ujść rzecznych i typy jezior •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, obszar zalewowy, sztuczny zbiornik wodny, retencja naturalna</i> •wymienia przyczyny powodzi w Polsce i sposoby ochrony przed nimi •określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego i jego połączenie z wodami oceanicznymi •wskazuje na mapie Morza Bałtyckiego jego największe zatoki, wyspy, cieśniny, zalewy, półwyspy, mierzeje •omawia linię brzegową Bałtyku •podaje główne cechy fizyczne Bałtyku •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gleba, czynniki glebotwórcze, poziomy glebowe, żyzność gleby</i> •wymienia typy gleb w Polsce oraz określa ich żyzność •wymienia czynniki glebotwórcze •wyjaśnia znaczenie terminu <i>lesistość</i> •wymienia funkcje oraz różne rodzaje lasów w Polsce i rozróżnia je •wskazuje parki narodowe na mapie Polski	•wymienia czynniki kształtujące klimat w Polsce •podaje cechy klimatu Polski •omawia zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego na obszarze Polski na podstawie mapy tematycznej •rozpoznaje typy ujść rzecznych i je omawia •nazywa i wskazuje na mapie główne dorzecza i zlewiska w Polsce •wskazuje na mapie najważniejsze lewobrzeżne i prawobrzeżne dopływy Odry i Wisły •opisuje zjawisko powodzi •wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią •wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych •omawia wielkość i głębokość Bałtyku oraz jego rzeźbę dna •charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata •opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku •wymienia nazwy państw położonych nad Morzem Bałtyckim i wskazuje je na mapie •wymienia i wskazuje na mapie największe rzeki niosące wody do Bałtyku •opisuje wybrane typy gleb w Polsce •przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie poszczególnych typów gleb, wymienia nazwy gleb dominujących •omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce •podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu •charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce	•wyjaśnia, jak powstają najważniejsze wiatry lokalne w Polsce •wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry •opisuje cechy oraz walory Wisły i Odry •wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce •omawia rolę sztucznych zbiorników wodnych w Polsce w systemie ochrony przeciwpowodziowej •charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku •omawia powstawanie gleby •wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych •omawia przyrodnicze i gospodarcze funkcje lasów •wyjaśnia różnice między poszczególnymi formami ochrony przyrody •ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego	•wyszukuje i prezentuje informacje dotyczące zmian klimatu Polski •omawia ważniejsze typy jezior w Polsce •przedstawia metod ochrony przeciwpowodziowej •omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki •omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku •wymienia główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego •omawia procesy i czynniki glebotwórcze •opisuje typy lasów w Polsce i ich skład gatunkowy •opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski	Morza Bałtyckiego •ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce •podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego •planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody
---	--	---	--	---

2. Ludność i urbanizacja w Polsce

Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
- wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską i ich stolice oraz wskazuje je na mapie - wymienia jednostki administracyjne Polski - wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolice - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>przyrost naturalny, współczynnik przyrostu naturalnego, wyż i niż demograficzny</i> - wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia</i> - odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych - wyjaśnia znaczenie terminu <i>gęstość zaludnienia</i> - wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego</i> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>migracje wewnętrzne</i> - wymienia przyczyny migracji wewnętrznych i zagranicznych - odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski - wymienia główne skupiska Polonii - odczytuje z wykresów kołowych strukturę narodowościową ludności - wymienia mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce i wskazuje na mapie obszary przez nich zamieszkałe - wymienia wyznania religijne istniejące w Polsce	- wymienia przykłady terytoriów zależnych należących do państw europejskich - prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej, omawia ich przyczyny - omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2018 - omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce - zna strukturę płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce - omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw - wyjaśnia, czym są ekonomiczne grupy wieku - omawia przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce wyjaśnia przyczyny zróżnicowania - określa kierunki napływu imigrantów do Polski oraz przyczyny - wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności i gminy o dużym spadku liczby ludności - wyjaśnia dlaczego Polska jest krajem niemal jednolitym narodowościowo i wyznaniowo - charakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce - podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce, wie kiedy w Polsce założono najwięcej miast - wymienia typy zespołów miejskich w Polsce, podaje ich przykłady i wskazuje je na mapie - wskazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną	- omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w. i na początku XXI w. - wymienia organy władzy samorządowej w gminach i powiatach - oblicza współczynnik przyrostu naturalnego - omawia przyrost naturalny w Europie - omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce - charakteryzuje strukturę płci i wieku ludności Polski na podstawie piramidy płci i wieku i porównuje udział poszczególnych grup - podaje przyczyny starzenia się społeczeństwa - oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski - opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce i podaje wartość średniej gęstości zaludnienia - omawia przyczyny migracji wewnętrznych i zagranicznych Polaków - porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy - analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego - przedstawia strukturę wyznaniową Polaków i wskazuje na mapie obszary skupisk - określa na podstawie danych statystycznych różnice między strukturą zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach - określa różnice w strukturze zatrudnienia ludności w Polsce i w wybranych państwach europejskich na podstawie danych statystycznych - charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce - omawia przyczyny rozwoju miast	- omawia podział administracyjny Polski - podaje nazwy województw i ich stolic i wskazuje je na mapie - omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy - analizuje piramidę płci i wieku ludności Polski - omawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski - oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce - charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych i zagranicznych w Polsce - wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich - omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce - omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach - analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych - omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji - omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy - określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich, podaje przyczyny i skutki	- analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski - analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego - analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce - przedstawia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie - ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich - omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Polsce - wskazuje przykłady wpływu mniejszości narodowych i etnicznych na kulturę różnorodność i krótko je opisuje - omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej - identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, w stylu zabudowy oraz w strukturze demograficznej w strefach podmiejskich

• wyjaśnia znaczenie terminów: <i>struktura zatrudnienia</i> • zna sektory gospodarki i wie w jakim zatrudnionych jest najwięcej a w jakim najmniej • odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki i porównuje zmiany w strukturze zatrudnienia w Polsce w XX i XXI w na podstawie danych statystycznych • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>miasto, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja monocentryczna, aglomeracja policentryczna (konurbacja)</i> • wymienia największe miasta Polski i wskazuje je na mapie • wymienia funkcje miast i podaje przykłady miast o różnych funkcjach • odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy • wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich • wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast	• omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich	• w Polsce • porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy • omawia zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy		
---	---	--	--	--

3. Rolnictwo i przemysł Polski

Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
• wymienia funkcje rolnictwa • wymienia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce • wymienia czynniki sprzyjające i niesprzyjające rozwojowi rolnictwa w Polsce • wskazuje na mapie regiony rolnicze w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plon, zbiór, areal</i> • wymienia główne uprawy w Polsce, wie jakiego zboża uprawia się najwięcej • wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>chów, pogłowie</i> • wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce, wie pogłowie	• opisuje warunki przyrodnicze (wszystkie) i pozaprzyrodnicze (poza tymi, które są wymienione w poziomie ponadpodstawowym) rozwoju rolnictwa w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce • przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw w Polsce • omawia rozmieszczenie głównych upraw w Polsce • rozpoznaje główne rośliny uprawiane w Polsce • przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce	• przedstawia rolę rolnictwa w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • charakteryzuje regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce • przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy • podaje przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia roślin uprawnych • podaje przyczyny zróżnicowania w rozmieszczeniu chowu bydła i trzody chlewnej w Polsce • wyjaśnia dlaczego w Polsce występuje przewaga pogłowia trzody chlewnej nad pogłowiem bydła • przedstawia rolę przemysłu w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju	• omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce • wyjaśnia wpływ wykształcenia rolników na proces unowocześniania produkcji rolnej • porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy • porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy • omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej • analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu • opisuje zmiany, które zaszły w strukturze produkcji po 1989 roku w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej	• przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej • ocenia jakość żywności produkowanej w Polsce i wskazuje jej zalety oraz wady • omawia zmiany pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 roku i wyjaśnia ich przyczyny • wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ zmian gospodarczych w Polsce po 1989 roku na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju • analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ

których zwierząt jest największe • wskazuje na mapie regiony chowu zwierząt gospodarskich •wymienia funkcje przemysłu •dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy, wie do której sekcji należy dany dział przemysłu •wymienia działy dobrze rozwijającego się przemysłu przetwórczego •wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej •wymienia odnawialne i nieodnawialne źródła energii •wymienia typy elektrowni •wymienia i wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce •podaje przyczyny dużego udziału elektrowni ciepłych w strukturze produkcji energii elektrycznej •wymienia główne źródła energii w Polsce	•prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę chowu zwierząt gospodarskich w Polsce •wymienia czynniki lokalizacji chowu bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce •omawia cechy polskiego przemysłu •wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski •omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 rokiem na przykładzie konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej •lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłne, wodne i niekonwencjonalne •opisuje wielkość produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych •podaje cechę charakterystyczną poszczególnych elektrowni nieodnawialnych i odnawialnych •podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim a geotermalnej w Łódzkiem	•opisuje rozmieszczenie przemysłu w Polsce •omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 rokiem •prezentuje strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy •ocenia wpływ produkcji energii elektrycznej wg poszczególnych źródeł energii na środowisko przyrodnicze •wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim •analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem	•omawia zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce •wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii	na rozwój energetyki
---	---	---	---	----------------------

4. Usługi w Polsce

Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
•podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce, •wyjaśnia znaczenie terminów <i>usługi, komunikacja, łączność, transport</i> •wyróżnia rodzaje transportu i łączności w Polsce •wyróżnia rodzaje transportu przesyłowego •wskazuje na mapie Polski porty morskie oraz lotnicze, wymienia najważniejsze połączenia promowe •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>centra logistyczne, spedycja</i> •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksport, import, bilans handlu zagranicznego</i> •wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna</i> •wymienia cele i rodzaje wyjazdów	•omawia różnorodność usług w Polsce •omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce i na podstawie map omawia gęstość dróg kołowych w Polsce •omawia na podstawie map tematycznych gęstość sieci kolejowej w Polsce •omawia transport wodny i stan morskiej floty w Polsce •wymienia nazwy głównych szlaków transportu śródlądowego i wskazuje je na mapie Polski •omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski •omawia rodzaje transportu przesyłowego w Polsce •wymienia wady i zalety różnych rodzajów transportu •omawia na podstawie mapy sieć autostrad i dróg ekspresowych •wymienia towary importowe	•przedstawia rolę usług w rozwoju społeczno - gospodarczym kraju •charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków •podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski •wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce •omawia wpływ różnych rodzajów transportu na jakość życia mieszkańców •zna trzy główne autostrady w Polsce i ich przebieg •wymienia główne inwestycje przemysłowe we Wrocławiu i w jego okolicach •wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych	•prezentuje problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego •omawia wpływ różnych rodzajów transportu na gospodarkę kraju •wyjaśnia wpływ transportu morskiego na rozwój innych działów gospodarki, •ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki •analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy •ocenia atrakcyjność turystyczną regionów Polski i wskazuje na mapie obiekty turystyczne stanowiące największą atrakcję danego regionu •opisuje wybrane polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> tj: <i>Stare Miasto w Krakowie, Stare Miasto w Warszawie, Stare Miasto w Zamościu, Zamek krzyżacki w Malborku, Auschwitz-</i>	•identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta •podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej •omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany jakie zaszły w geograficznych kierunkach wymiany m/n •ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy •opisuje polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> nie określone w wymaganiach na ocenę 5

turystycznych •podaje przykłady walorów przyrodniczych i kulturowych •wymienia regiony turystyczne Polski i wskazuje je na mapie •wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski • rozpoznaje na fotografiach wybrane atrakcje turystyczne Bałtyku i Małopolski	i eksportowe, które dominują w polskim handlu zagranicznym •wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego •omawia czynniki rozwoju turystyki •wymienia polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> i wskazuje je na mapie	•charakteryzuje bilans handlu zagranicznego Polski i oblicza saldo bilansu handlu zagranicznego •charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski •wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski	<i>Birkenau, Puszcę Białowieską.</i> •wyjaśnia znaczenie turystyki dla gospodarki kraju •analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie •opisuje i określa wpływ walorów przyrodniczych na wybrzeżach Morza Bałtyckiego oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach	
---	---	---	---	--

5. Mój region i moja mała ojczyzna

Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
•wyjaśnia znaczenie terminu <i>region</i> •wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski •wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony •podaje wielkość województwa opolskiego i porównuje z innymi województwami •wymienia województwa sąsiadujące z województwem opolskim i wskazuje je na mapie •wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu •wymienia najważniejsze cechy gospodarcze regionu •charakteryzuje mieszkańców regionu •wymienia walory turystyczne województwa opolskiego – trzy najbardziej znane budowle, dwa parki krajobrazowe •wyjaśnia znaczenie terminu <i>mała ojczyzna</i> •wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, na mapie topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny •przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie •wymienia walory przyrodnicze, turystyczne małej ojczyzny •wymienia najważniejsze cechy gospodarcze i charakteryzuje mieszkańców	•podaje główne cechy środowiska przyrodniczego regionu na podstawie map tematycznych (skały, gleby roślinność, klimat, dziedzictwo przyrodnicze) •wymienia krainy geograficzne, rzeki, jeziora, kanały w województwie i wskazuje je na mapie •wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych •określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym •rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności •wymienia dzielnice sąsiadujące z dzielnicą w obszarze której znajduje się szkoła do której uczęszcza •wymienia dzielnice lub gminy sąsiadujące z obszarem w którym mieszka	•omawia cechy ukształtowania powierzchni •wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie •analizuje genezę rzeźby terenu swojego regionu •prezentuje główne cechy gospodarki regionu •rozpoznaje po opisie, rozpoznaje zdjęcia i umieszcza na mapie TOP 10 województwa opolskiego: Kościół pw. św Anny w Oleśnie Zamek Piastów Śląskich w Brzegu Twierdzę i miasto Nysa Zamek w Mosznej Paczków – polskie Carcassonne Górę św. Anny – sanktuarium i park Most wiszący w Ozimku Park Nauki i Rozrywki - JURAPARK Krasiejów Opole - stolicę polskiej piosenki Muzeum Polskiej Piosenki w Opolu •opisuje walory przyrodnicze i turystyczne małej ojczyzny •omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł	•porównuje ukształtowanie powierzchni województwa z ukształtowaniem powierzchni kraju •porównuje gospodarkę województwa opolskiego z krajem na podstawie danych statystycznych •opisuje najbardziej znane budowle (zamki) Moszna, Brzeg i występujące w województwie najstarsze parki krajobrazowe (Park Góra św. Anny, Park Góry Opawskie) •przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu •prezentuje na podstawie informacji wyszukiwanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarczej	•projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie •wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami środowiska geograficznego •wymienia powiaty w województwie opolskim i ich stolice i wskazuje je na mapie •planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie •projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności •podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej

Zmodyfikowała Teresa Budny- 01.09.2025r.